

čarouné SLOVENSKO

ŽIVOTNÝ ŠTÝL ↗ CESTOVANIE ↗ ŠIKOVNÍ LUDIA ↗ ZAUJÍMAVOSTI

OKTÓBER 2020

Unikáty

Farebné
detvianske kríže

Jediný

Na všetkých štítoch
v Tatrách

POHODA

na chalupe

3,90 €

9 772585 800009

V zákulisí múzea • Vyroberte si šarkana • Drevené kostoly

HYZA[®]
Upřimné kurča

SÚŤAŽ

**Slovensko je
dobrá adresa.
Objavujte ho
spolu s nami.**

www.dobreadresy.sk

SÚŤAŽ 1. 10. - 11. 11. 2020 SÚŤAŽ 1. 10. - 11. 11. 2020 SÚŤAŽ 1. 10. - 11. 11. 2020

**HLAVNÁ VÝHRA
KIA Niro Hybrid**

6x
POBYT
PRE 2 OSOBY
na Slovensku

600x
Ponožky
s motívom
HYZA kurčata

300x
Cestovná fľaša
s motívom
HYZA kurčata

EDITORIÁL

Milí čitatelia,

chalupárčenie, mám pocit, mnohým z nás ponúka možnosť vybočiť z každodenného stereotypu a vychutnať si úplne iný druh slobody. Táto činnosť zároveň vo mne evokuje predstavu ideálneho víkendu či dovolenky doma. Ostatne, čo je chalupárčenie vôbec za činnosť? Slovenčina si pod týmto – podotýkam, že hovorovým – pojmom predstavuje tráviť voľný čas na chalupe a starať sa o ňu, udržiavať ju a zveľaďovať. A to veru aj sedí. Ľudia, a vôbec nemusia byť len z mesta, si kúpia nejaký starší dom či chalupu typickú pre určitú oblasť Slovenska a postupne si ju dávajú dokopy. Týždeň čo týždeň si podľa svojich predstáv, schopností, a často aj rozpočtu, budujú svoj vysnívaný vidiecky raj. Keď už som zabúdla do peňazí, neďá mi nespomenúť aj túto sféru, ktorú sme síce v našom článku na strane 64 nespomenuli, ale to neznamená, že sme o nej so sociológom Ľubomírom Faltanom, ktorý sa profesionálne venuje problematike miest a vidieka, nehovorili. Ako sme predpokladali, cena za chalupu sa vyvíja ruka v ruke s rastúcou popularitou týchto rekreačných objektov, obzvlášť v niektorých regiónoch či lokalitách. V začiatkoch, keď Slováci chalupárstvu ešte len prichádzali na chuť, boli sumy za takéto „barabizne“ nízke. Pôvodní majitelia už bývali v „novom“, a takejto pre nich bezcennej záťaže sa bez problémov a radi zbavovali. Postupom času však objekty doslova dýchajúce starinou a dávnymi časmi získavali na prestíži, a tak si šikovní majitelia spočítali dva a dva a zistili, že i takto sa dá vylepšiť rodinný rozpočet. V konečnom dôsledku je to tak aj dobre. Veď mnohé dediny na Slovensku doslova vymierajú, mladí utekajú do miest za prácou a do škôl, a práve chalupári sú pre ne istým spôsobom záchranou. V niektorých obciach sa pomer domov, ktoré skúpili „mešťania“, a trvalo obývaných domov takmer vyrovnáva. A je jedno, či ich do tej-ktorej lokality ťahajú korene, okolitá príroda, podstatné je, že starým domom vdychujú nový život. Veď chalupárčenie je hlavne o tom. A tiež o možnosti tráviť čas inak, prácou na čerstvom vzduchu a zároveň objavovaním okolitej prírody, ktorá je priam predurčená na turistické prechádzky. Krásnu jeseň vám prajem, akokoľvek a kdekoľvek budete tráviť (nielen) víkendy.

Róberta Karpinská, šéfredaktorka
roberta.karpinska@carovneslovensko.sk

*Okolitá príroda je
priam predurčená
na turistiku.*

Sledujte nás na sociálnych sieťach

www.facebook.com/magazincarovneslovensko

www.instagram.com/carovne_slovensko
#carovneslovensko

12

88

118

8 Čarouné oko

Miesto na vaše unikátne fotografie z potuliek po Slovensku.

12 Na všetkých štítoch Tatier

Trvalo 12 rokov, kým horolezec Miloslav Neumann prešiel všetky pomenované tatranské vrcholy a všetky tatranské hrebene. Je zrejme jediný človek, ktorý to dokázal.

18 Oravské poklady

Vzácne slovenské drevené kostolíky sú súčasťou zoznamu UNESCO, pozrieme sa bližšie na dva, ktoré nájdeme na Orave – v Tvrdošíne a Leštínách. Okrem nich sme navštívili aj drevené unikáty v Istebnom či v Múzeu oravskej dediny.

26 Vstup na objednávku

Brestovská jaskyňa je jedinou sprístupnenou jaskyňou na Orave a od roku 2016, odkedy sa sem dostala aj verejnosť, sprístupnili speleológovia ďalších 200 metrov.

32 Kde bolo najväčšie tatranské pleso?

Pred tisíckami rokov, keď sa ešte najvyššie časti tatranských

dolín beleli od ľadovcov, zrodil sa pod studenými dolinami jeden z tatranských divov. Rozmernú jazernú priehlinu v Christlovej neďaleko Hrebienka kedysi vyplňali vody najväčšieho tatranského plesa.

40 Malebné plesá

Pri zdolávaní tatranských štítov sa okrem úžasného pocitu naskytne neraz aj božský pohľad na malebné plesá. V Tatrách ich je celkovo 175, podme sa pozrieť na niektoré z nich objektívom nášho fotografa.

46 V kráľovstve minulosti

Depozitáre múzeí vzbudzujú u bežných ľudí fantazijné pred-

54

Foto na titulke:
Miroslava Spodniaková

stavy o ukrytých tajomstvách v tmavých miestnostiach, kde sú jednotlivé exponáty omotané pavučinami. Skutočnosť je však úplne iná.

54 Kostoly v ruinách

Takzvané stratené kostoly sú dnes zvlášť lákavými turistickými cieľmi. Nachádzame ich prakticky po celom Slovensku.

64 Kúzlo vidieckej chalupy

Ticho, pokoj, nádherný výhľad. Žiadny ruch mesta, len príroda a pocit, že deň ubieha akosi pomalšie.

70 Čo víno, to osobnosť

Na Majeri Zemianske Sady nám naliali víno, aké sa vyrábalo predtým, než sa doň začali pridávať rôzne zlepšovaky.

82 Čarovný svet rastlín

Neverili by ste, ale na Slovensku sa vyskytuje približne 3 500 druhov rastlín. Do tohto počtu patria stromy, kry a byliny, a to ešte nerátame nižšie druhy, ako sú machy, lišajníky, sinice a riasy.

88 My sme tu doma

Hovorí sa – pomalý ako slimák. Tieto živočíchy sa totiž naozaj nikam neponáhľajú. Napríklad náš slimák záhradný dokáže prejsť za hodinu štyri metre.

94 Na vetre (ne)záleží

Šarkany neodmysliteľne patria k jeseni. Lietajú už 2 500 rokov, hoci spočiatku ich hlavnou funkciou nebola zábava ako dnes.

100 Prvý na svete

Jeho meno nesie kráter na Mesiaci, planétka či ulice niektorých našich miest. V máji uplynulo 300 rokov od narodenia významného Slováka, cisársko-kráľovského astronóma, ktorý ako prvý zmeral vzdialenosť Zeme od Slnka. Maximilián Hell.

106 Pyramída nad Liptovskou Marou

Turisti zobrali v lete slovenské hory útokom. Tlačienica však hrozila iba na tých najznámejších miestach. My sme zdolali Sinú v Nízkyh Tatrách s nadmorskou výškou 1 560 metrov. Ako sme stúpali na vrchol, nestretli sme nikoho.

112 Dnes bude „divočina“

Mäso z diviny prospieva zdraviu. Obsahuje veľké množstvo vitamínov, nenasýtených mastných kyselín, minerálnych látok, vysoký podiel bielkoviny a málo tuku, takže je ľahko stráviteľné. Doprajme si ho aspoň raz do roka.

118 Symbol Podpoľania do dlane

Turisti prichádzajúci do Detvy a jej okolia sú často ohúrení drevenými, vysokými malovanými krížmi, ktorých autormi sú miestni ľudoví majstri. Jeden z nich, rezbár Milan Malček, ich začal reštaurovať a pustil sa aj do výroby miniatúr.

126 Regál

Prinášame októbrové novinky a tipy z našich obchodov.

čarovné SLOVENSKO

Ročník IV., číslo 10, október 2020, mesačník

ŠÉFREDAKTORKA:
Róberta Karpinská

SPOLUPRACOVNÍCI:
Veronika Nichta Mráziková, Katarína Abeille, Viktor Beličák, Júlia Čechová, Juraj Červenka, Richard Filipko, Dan Himič, Juraj Kapusta, Soňa Košíková, Ján Lacika, Petra Spišáková

ZALOMENIE A DTP:
Martina Buzinkayová

OBRAZOVÁ REDAKTORKA:
Beta Hriadelová

ÚPRAVA OBRÁZKOV:
Vratko Tóth

FOTO:
Pavol Funtál, Peter Mayer,
Miroslava Spodniaková

E-MAILOVÁ ADRESA REDAKCIE:
magazin@carovneslovensko.sk

TELEFÓNNE ČÍSLO REDAKCIE: 02/48 238 301

TITULNÁ FOTOGRAFIA: Miroslava Spodniaková

EDITORIÁL FOTO: Miroslava Spodniaková

SPOLUPRACOVNÍCI FOTO:
Viktor Beličák, Peter Kováč, Ján Lacika

ILUSTRÁČNÉ FOTOGRAFIE:
Dreamstime, Shutterstock, Profimedia sk, TASR

mafra slovakia

VÝKONNÝ RIADITEĽ:
Vladimír Mužik, tel.: 02/48 238 100
RIADITELKA OBSAHU:
Monika Huljaková, tel.: 02/48 238 210
FINANČNÝ RIADITEĽ:
Martin Mráz, tel.: 02/48 238 200
OBCHODNÁ RIADITELKA:
Katarína Michalechová, tel.: 02/48 238 106
RIADITEĽ DIGITÁLNYCH MÉDIÍ:
Denis Schvarcz, tel.: 02/48 238 442
RIADITEĽ MARKETINU, PR A EVENTOV
Ivan Netík, tel.: 02/48 238 141
OBCHODNÁ MANAŽÉRKA:
Eva Mozolová, tel.: 0905 771 192
e-mail: eva.mozolova@mafraslovakia.sk
PREDPLATNÉ: tel.: 0948/987 958, 0917/238 238

e-mail: predplatne@mafraslovakia.sk
online: <http://predplatne.hnonline.sk>

MAFRA Slovakia, a.s., je druhým najsilnejším vydavateľstvom na Slovensku. Vydáva viac ako 50 printových titulov, prevádzkuje 14 webových portálov a internetovú televíziu.

ADRESA VYDAVATEĽSTVA:
MAFRA Slovakia, a. s.
Nobelova 34, 836 05 Bratislava
tel.: 02/48 238 100
IČO: 51 904 446

TLAČ: WALSTEAD MORAVIAPRESS s. r. o.,
U Póny 3061, Břeclav

PREDPLATNÉ NA 12 MESAČOV:
42,90 € s DPH
CENA JEDNÉHO VÝTLAČKU: 3,90 €
VOLNÝ PREDAJ: Mediaprint-Kapa, PresseGrosso, a. s.
REGISTRAČNÉ ČÍSLO: EV 5560/17
ISSN 2585-8009

© Copyright MAFRA Slovakia, a. s. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Autori článkov zverejnených v tomto vydaní si v zastúpení vydavateľom vyhradzujú právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a na verejný prenos článkov, ako aj na verejnú rozširovanie rozmnoženiny týchto článkov v zmysle § 33 ods. 1 písm. a) a d) autorského zákona. Vydavateľstvo MAFRA Slovakia, a. s., je súčasťou koncernu AGROFERT. Odborným garantom magazínu Čarovné Slovensko je Asociácia cestovného ruchu Slovenskej republiky.